

LEGITIMITATEA FAMILIEI CREȘTINE ÎN CONTEXTUL ACTUAL

Preot prof. univ. dr. Sorin Cosma

THE LEGITIMACY OF THE CHRISTIAN FAMILY IN THE CURRENT SETTING

Abstract: The Christian lecture determines the basic elements of a family, enabled to fulfill and accomplish human personality which, from a humanly perspective, is defined as the intentionality towards communion and aspiration towards values ... Therefore, “the man is the head of the family; the woman is the brilliance – the celebration of man... Man is calling, reason, knowledge, power, reflection, creation; woman is answer, heart, commitment, spontaneity, procreation, the possibility of inspiration and revelation of man’s power”.

At the same time, the Christian family fulfills the purpose of human life on Earth, as well as the existential destiny of man, in the sense that “man desires the woman to be a continuation of him, of his work, so as to physically defeat death; woman desires to carry, to give birth to the fruit of her body with love and devotion”.

Keywords: family, legitimacy, love, communion

Când spunem „legitim” înțelegem că un lucru este just sau echitabil, adică justificat sau îndreptățit, găsindu-și un temeinic motiv al existenței și afirmării sale în viața socială. Aceasta se poate spune despre familie, în general, și despre familia creștină, în special, încât în cele ce urmează ne vom referi tocmai la acest aspect.

Cea mai completă și veșnic actuală definiție a căsătoriei a fost formulată de Modestinus în secolul III d.Hr. Ea sună astfel: „*justum matrimonium est conjunctio maris et feminae, consortium omnis vitae, divini et humani juris communicatio*“ (Dig. 23.2.1).

Definiția stabilește că prin căsătorie se realizează o legătură încheiată pe toată viața (*consortium omnis vitae*), statornicind între soți o comuniune desăvârșită, cu privire la bunurile materiale (*communicatio humani juris*), precum

și o participare a femeii la dreptul divin al bărbatului, mai precis la cultul strămoșilor lui (*comunicatio divini juris*).

Înșușindu-și în întregime această definiție, Biserica stabilește că actul căsătoriei se întemeiază pe o legătură firească între un bărbat și o femeie în scopul însoțirii lor pentru întreaga viață, cuprinzând atât elementul comun, natural al consensului, cât și elementul religios sau supranatural, care pecetluiește întărind și sfințind acest consens prin împărtășirea de harul pe care îl mijlocește Sfânta Taină a Cununiei¹.

De fapt, însăși cuvântul „cununie” ne duce cu gândul la *κοινωνία* ca și comuniune, unitate de gândire, acțiune și destin ce se impune a fi statornică între soții care alcătuiesc familia. Este interesantă concepția platonicească cu privire la *mitul omului primar androgin*, care cuprindea în sine atât caracterele bărbatului, cât și ale femeii. Povestea spunea că pentru a-i face mai slabi și a-i determina să se înmulțească, Zeus i-a tăiat pe oameni în două. De atunci, determinați de erosul din sufletul fiecăruia, își caută unitatea, în contextul unei sfâșietor de dureroase atracții...

De aici vedem că persoana umană se împlinește pe sine numai în *comuniune*. *Comunicarea și comuniunea* sunt definitorii omului ca *fînțasocială*. La aceasta se adaugă și aspirația *naturală a sufletului spre valori*: spre bine, adevăr și frumos. Astfel, familia oferă cadrul firesc al fructificării acestor tendințe sau predispoziții native, specifice persoanei umane...

Privind însă în actualitate, constatăm că secularismul lumii în care trăim manifestă dificultăți sociale, ce pornesc din descumpănirea celulei de bază, care este familia. Fiindcă atunci când familia își pierde esența ei sacră, ca instituție divino-umană, omul rămâne să plutească pe valurile vieții numai cu o singură vâslă, sau să zboare numai cu o singură aripă. Și de aici dezorientarea ce-i aduce neîmplinirea...

Secularismul neopăgân actual, scoțând pe Dumnezeu din sufletul omului, l-a lăsat pustiit în zbuciumul unei libertăți anarhice și rătăcitoare, amintindu-ne de declinul familiei păgâne, care a constituit una din cele mai hotărâtoare cauze ale prăbușirii morale a imperiului roman. E suficient să arătăm, spre exemplificare, că din dorința de a pune ordine în societatea romană, Octavian Augustus s-a văzut nevoit să elimine factorii nocivi care au dus familia la decadentă. Necruțător și drept, dă în anul 18 î.d.Hr. „*Lex Iulia de adulteris et pudica*”, trimițând în exil chiar pe propria nepoată, precum și pe Ovidiu, răsfățatul poet al Romei și autorul lui „*Ars amandi*“... Legea era cu atât mai necruțătoare, cu cât obliga pe soț să denunțe soția adulteră și pe complicele ei.

Acele timpuri însă au trecut. Acum oamenii nu mai acceptă legi care să le orienteze iubirea. Nu-i mai interesează statornicia iubirii, ci satisfacerea plăcerii în funcție de situațiile aflate în continuă schimbare. Spunea pe drept cuvânt *F.M. Dostoievski*: „*dacă Dumnezeu n-ar exista, totul ar fi permis*“. Epoca

contemporană experimentează tragic aceste cuvinte, *declarându-l pe Dumnezeu mort și anulând noțiunea de păcat*. Astfel, dacă desfrâul nu mai este păcat, atunci nici noțiunea de „infidelitate conjugală” nu mai există sub aspect moral-spiritual... Și de aici odrăsește sexualitatea exacerbată, ca declanșare instinctivă, care anulează sentimentul nobil și romantic al iubirii... Asistăm la situația când omul singur și-a creat drepturile fundamentale ale afirmării propriei personalități, dar în condiții de libertate autopermisivă, acestea prezintă dificultăți în realizarea obiectivelor urmărite... Într-un segment al acestei afirmări, poți să contractezi căsătoria, precum tot așa de ușor o poți și desfăce. Mai tragic este atunci când apar copiii. În mod firesc, și ei își cer dreptul de a-și împlini sensul vieții și menirea pentru care au apărut în lume. Dar responsabilitatea părinților, de multe ori, se reduce la propriul egoism. Îi interesează mai mult viața lor, împlinirea a ceea ce ei numesc fericire. În astfel de situații nu ne va mira dacă, în SUA, 33% din femei sunt divorțate sau văduve. În Anglia, una din trei căsătorii contractate sfârșesc prin divorț, și tot în SUA s-a ajuns ca la două căsătorii să se înregistreze un divorț².

Când ne referim la dizolvarea familiei prin divorț, nu putem rămâne numai la libertinajul erotic al plăcerii, pe care îl caută deopotrivă femeia și bărbatul, ci trebuie căutate și cauze de ordinul multiplelor neînțelegeri și nepotriviri de caracter, sau a căsătoriilor contractate din diferite interese materiale, iar când se stinge cauza, dispare și efectul...

Tot cauză a desfacerii căsătoriilor și a dizolvării familiei poate fi chiar de *ordin juridic*, în sensul că prea ușor se dă sentința de desfacere a căsătoriei. O altă cauză a divorțului rezidă și în contractarea pripită a căsătoriilor. Potrivit „dragostei la primă vedere”, sentimentul o ia înaintea dreptei judecăți, a chibzuinței, și când flăcărilor afective se sting iar relațiile familiale sunt judecate „la rece”, încep să apară, din cutele întortochiate ale sufletului, tot felul de capricii, de ambiții, de interese egoiste și meschine, ce deschid prăpastia neînțelegerilor...

Fără îndoială, cauza dezorientării sociale în care trăim și a existenței tragice în care ne zbatem, a tensiunilor care spulberă orizontul luminos al vieții, este în primul rând lipsa familiilor consolidate, pe măsură să formeze caractere, ce imprimă vieții calitatea afirmării ei depline, încât, în cele ce urmează se cuvine să ne referim la *temeiurile morale care legitimează familia creștină în contextul actual*.

Morala creștină consideră familia de *origine divină* și apreciază că ea s-a încheiat odată cu prima căsătorie între bărbat și femeie, după cum ne mărturisește referatul biblic despre creație: „Și a zis Domnul Dumnezeu: nu e bine ca omul să fie singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el“... Iar apoi se constată: „iată acesta-i os din oasele tale și carne din carnea ta; ea se va numi femeie pentru că este luată din bărbatul ei. De aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa

și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup“ (*Facerea 2,18-24*). Și se spune mai departe că „ceea ce Dumnezeu a legat, omul să nu despartă”.

De aici rezultă *unitatea și indisolubilitatea* căsătoriei.

Unitatea familiei are următoarele elemente specifice, *date în actul creației ca destin uman*:

„*Nu e bine să fie omul singur*”. De ce a constatat Dumnezeu aceasta? Fiindcă omul este o *persoană*, iar persoana prin structura ei prezintă *intenționalitate spre comuniune și comunicare*. Omul este creat după chipul Sfintei Treimi. Iar Treimea este formată din persoane care, având aceeași ființă, comunică între ele prin forța *iubirii* aceluiași duh al perihorezei Treimice.

„*Potrivit pentru el*“. Aceasta înseamnă că, prin actul creației și prin destinul care îl deține familia, *bărbatul și femeia își comunică ființa ca persoane libere și egale*, ce se împlinesc reciproc în măsura în care comuniunea dintre ei este animată de iubirea și harul lui Dumnezeu. În această situație familia reprezintă icoana Sfintei Treimi, ca unitate de ființă, în care Persoanele își comunică iubirea care le definește comuniunea.

În acest context putem spune că potrivirea naturii umane în ea însăși constituie premisa majoră a comunicării ce duce la comuniunea ce se realizează în plan moral, fiindcă numai cei ce se potrivesc pot intra într-un dialog activ și statornic ce dezvoltă afecțiunea reciprocă menită să creeze și să asigure comuniunea ca unitate dinamică și creatoare de valori ce pot fi împărtășite și altora. De aici se formează unitatea familială care mereu se îmbogățește prin comuniunea ființelor care provin din ea. De aceea, replica negativă a acestei „potriviri” rezidă în faptul că nepotrivirile crează totdeauna o comunicare artificială care, falsificând comuniunea, ruinează și unitatea. Iar în această situație, nepotrivirile de caracter constituie un motiv ce se ia în seamă de către instanțele de judecată atunci când pronunță desfacerea căsătoriei.

Femeia este de aceeași ființă cu bărbatul: „os din oasele lui; carne din carnea lui”, stabilind astfel o primă însușire a căsătoriei: *unitatea de ființă a soților*. Această unitate reiese și din cuvintele Scripturii: „ea va fi numită femeie, fiindcă este luată din bărbatul ei“. Tema comună a cuvintelor

„bărbat” și „femeie” în originalul ebraic confirmă acest fapt. „Bărbat” se spune în limba ebraică: *iș*, iar „femeie”: *ișa*, adică *soț-soție*. Unitatea de ființă dintre soți asigură *egalitatea* lor după *natură și deopotrivă în fața lui Dumnezeu*, care este *Părintele amândurora*, fără nici o *deosebire*...

Referatul biblic ne spune apoi că „*vor fi amândoi un trup*“, pentru ca și ei să transmită viața unității lor mai departe, urmașilor lor, spre a-și împlini menirea.

De aici vedem că familia creștină este *monogamă*. Unitatea trupestă este un datum aparținător tainei creației lui Dumnezeu. Ea rezidă în faptul că *sexele se atrag spre a forma omul întreg, care este bărbatul și femeia*. Fiind vorba

de un bărbat și o femeie, căsătoria primește caracterul *monogam*, iar *desfrâul sau infidelitatea este un defect sau un păcat* împotriva unității *trupești a soților*, după cum arată atât de clar Sfântul Apostol Pavel: „nu știți că cel ce se alipește de desfrânată este un trup cu ea?“, „Căci vor fi, zice, amândoi un trup. Fugiți de desfrânare. Orice alt păcat ar face omul este în afară de trup; dar cel ce face desfrânare păcătuiește în trupul său. Sau nu știți că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt ce este în voi, pe care îl aveți de la Dumnezeu, și că nu sunteți ai voștri” (*I Corinteni* 6, 16- 19).

5. *Unitatea familiei* se temeluieste pe *originea ei divină* dată în actul creației: „Și a făcut Dumnezeu pe om *după chipul Său*; după chipul Său l-a făcut; a făcut *bărbat și femeie*” (Facerea 1,27).

Această distincție a sexelor în cadrul aceleiași naturi ce poartă în sine chipul lui Dumnezeu evidențiază armonia dialectică a contrariilor ca definiere a condiției umane orientată spre procreare. În această situație, destinul procreației ființei umane ce poartă în sine chipul lui Dumnezeu este deopotrivă sacru și etic sau moral. Este sacru, fiindcă continuă opera Creatorului. În același timp este etic sau moral fiindcă îndeplinește o poruncă divină ce exprimă voința lui Dumnezeu ca valoare absolută și veșnică. În acest context, instinctul procreației va fi abordat liber și conștient, fiind exercitat ca proces de conștiință orientat spre valorile spirituale și morale, devenind un act responsabil, ce depășește funcția sa strict biologică, manifestată automat sau mecanic, cum este în lumea animală... În felul acesta, chipul lui Dumnezeu imprimat în cele două specii ale unicei firi umane, respectiv bărbat și femeie, poate spiritualiza, prin harul lui Dumnezeu, biologicul persoanei umane ce tinde prin natura sa spre asemănarea cu Dumnezeu (Facerea 1,26).

În același timp, faptul că Mântuitorul precizează atât de clar, cu privire la destinul căsătoriei, că: „*Cel ce i-a făcut dintâi, bărbat și femeie i-a făcut*“ (*Matei* 19, 4), *exclde posibilitatea întemeierii familiilor homosexuale*, ca fiind opuse naturii umane, precum și scopului întemeierii căsătoriei și familiei.

A doua caracteristică a căsătoriei este *indisolubilitatea*, ceea ce înseamnă că aceasta, formând o unitate după modelul Sfintei Treimi, nu poate fi desfăcută. Ea se bazează pe cuvintele: „*ceea ce Domnul a legat, omul să nu despartă*”. Două situații pot dizolva căsătoria: *infidelitatea conjugală* (*Matei* 19, 9), fiindcă iubirea ca și condiție ce stă la baza unității familiale este anulată; apoi, *moartea unuia dintre soți*, după spusele Sfântului Apostol Pavel: „Femeia este de legată de soțul ei cât trăiește acesta” (*Romani* 7, 2). Apostolul precizează însă cu privire la insolubilitatea căsătoriei: „Femeia să nu se despartă de bărbat. Iar de se va despărți să nu se mărite, sau să se împace cu bărbatul său; și *bărbatul* să nu-și lase femeia” (*I Corinteni* 7, 10-11). Atât de mult s-au întipărit în conștiința primilor creștini cuvintele Apostolului, încât multe din femeile rămase văduve, nici nu se mai recăsătoreau; de aceea se și numeau „*fecioare*” (ca și cum nu ar mai

fi fost căsătorite), iar Biserica le purta de grijă să-și poată trăi văduvia feciorelnic. Sfântul Ignatie Teoforul (+ 107) salută, la sfârșitul epistolei către smirneni, și pe „*fecioarele cele numite văduve*” (XIII, 1)³. Pe de altă parte, apologeții din sec. al II-lea, precum Teofil al Antiohiei, Atenagoras, și alții considerau cea de a doua căsătorie ca „*un adulter gentil*”.

Prin urmare, *femeia, fiind darul lui Dumnezeu dat bărbatului cu un anumit scop și cu o anumită finalitate, nu poate fi socotită posesia lui de care poate dispune arbitrar. Și nici femeia nu se poate sustrage din această unitate și comuniune statornică de Dumnezeu, Creatorul și Stăpânul vieții lor. Este adevărat că, în baza libertății sale, omul se poate abate de la lăsământul dumnezeiesc, dar nu fără riscul de a-și deruta și dezorienta propria viață.*

Indisolubilitatea căsătoriei are ca temei *sacralitatea „tainei în Hristos și în Biserică”*. În unitatea familiei, soții se sfințesc reciproc prin harul lui Dumnezeu, de aceea și copiii vor fi sfinți: „*Pentru că bărbatul necredincios se sfințește prin femeie, și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbat; fiindcă altfel copiii voștri ar fi necurați, dar acum sunt sfinți*” (I Corinteni 7, 14).

În acest context, Apostolul stabilește și *regula de aur* ce stă la baza unității familiale, și anume: „*Bărbatul să arate femeii bunăvoința datorată, asemenea și femeia bărbatului*” (I Corinteni 7, 4). Altfel spus, „*femeia măritată se îngrijește cum să placă bărbatului*” (I Corinteni 7, 34). Asemenea trebuie să fie și grija bărbatului, care este dator „*să-și iubească femeia, precum și Hristos a iubit Biserica și s-a dat pe Sine pentru ea*” (Efeseni 5, 25), fiindcă, conform cuvintelor Apostolului, „*femeia nu este stăpână pe trupul ei, ci bărbatul; asemenea nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia*” (I Corinteni 7, 4).

Unitatea și egalitatea dintre soți se realizează rodnic și durabil atunci când aceștia respectă îndemnul Apostolului ca *femeia să se străduiască ca totdeauna să placă bărbatului, la fel și bărbatul să placă femeii* (I Corinteni 7, 34-35).

Această reciprocitate de afecțiune și dăruire ce conduce la acțiune comună și unitară, se întemeiază, în viziunea Apostolului, pe viața de har care o animă „*spre zidire*” = πρὸς οἰκοδομίην – (Romani 15, 2), înțelegând comunicarea și *desăvârșirea calităților, care realizează viața în Hristos, viețuire, de altfel, comună și specifică relațiilor dintre creștini, încât duhul Bisericii, ca Trup tainic al Domnului, se transmite și se realizează în viața de familie. Iar această zidire reciprocă „în Hristos și în Biserică” are menirea de a cultiva „dragostea sinceră” (nefățarnică), creind ambianța „iubirii frățești”, „luând unul înaintea altuia cu cinstirea”; „cu bucurie în nădejde, răbdare în necaz, stăruință în rugăciune”; „având aceleași gânduri unul pentru altul... nerăsplătind rău pentru rău”, ci „purtând grijă de cele bune înaintea tuturor oamenilor” (Romani 12, 9-18). Într-o astfel de ambianță duhovnicească, se va risipi egoismul generator de interese meschine, ambiții sterile, capricii sau poftesăbuite... În schimb, animată de duhul iubirii lui Hristos prin lucrarea Duhului Sfânt, familia creștină*

se constituie ca mediu propice în creșterea și educarea copiilor, pe măsură să transmită lumii duhul și viața de comuniune creștină, de sfințire și de ordine. Într-o astfel de situație, pe bună dreptate, familia va fi numită ἐκκλησία μικρά⁴ (Biserica în miniatură) de către Sfântul Ioan Gură de Aur, unul din cei mai avizați interpreți ai scripturilor pauline.

Într-adevăr, prin devotamentul, cinstea, sfințenia și spiritul de dăruire jefelnică, familia creștină s-a dovedit în istorie o adevărată școală de formare a caracterelor morale și un ferment înnoitor al vieții sociale orientat spre creativitate și împlinire.

Arătăm la început că, în definiția formulată magistral de spiritul juridic roman, se specifică în mod explicit că ea se constituie „pe toată viața, conform dreptului divin și omenesc”. Orientată astfel după voința lui Dumnezeu, dar și animată de viața de har, reciprocitatea altruistă statornicită în familia creștină are menirea să dăinuiească nu numai până la mormânt, ci chiar și dincolo de mormânt. Această credință este immortalizată și prin îndătinarea ca soții să-și aibe mormintele străjuite prin unitatea aceleiași cruci, cu numele fiecăruia gravat pe ea.

Corelat de această realitate ne apare sugestiv și plastic dialogul exprimat în următoarea interogație gradată:

„– Ce este mai tare decât lemnul?

Focul.

Ce este mai tare decât focul?

Apa.

Ce este mai tare decât apa?

Stânca.

Ce este mai tare decât stânca?

Omul.

Ce este mai tare decât omul?

Moartea.

Ce este mai tare decât moartea?

Dragostea lui Dumnezeu”.

Astfel, iubirea lui Dumnezeu care i-a legat pe soți în această viață, va dăinui veșnic, în veșnica comuniune cu El...

Dacă unitatea familiei creștine se întemeiază pe cuvintele apostolice și pe experiența de viață a creștinismului primar, cu totul altfel se prezintă lucrurile în actualitate. Astfel, în contextul actual se vorbește tot mai mult de *victimizarea femeii și chiar a familiei de către bărbatul care, în calitate de „pater familias”, își asumă despotice „jus vitae ac necis”, bineînțeles sub alte forme decât cele din antichitatea precreștină...*

În antichitate se vorbea de „*legea bărbatului*” = ὁ νόμος τοῦ ἀνδρός, considerându-se că divinitatea comunică mai ales cu bărbații maturi, acestora

revenindu-le rolul de a-i îndeplini voia, impunând-o deopotrivă în familie și în societate, încât modul de comportare al zeilor trebuia să fie urmat atât de soție, cât și de sclavi. Epoca postmodernă în care ne aflăm s-a „debarasat” de comportamentul zeilor și a proclamat emanciparea femeii de sub milenarul ei jug; dar, paradoxal, a *mondializat victimizarea femeii*. E suficient să amintim că, potrivit statisticilor, numai în anul 2003, în România, peste un milion de femei au fost agresate în familie, cele mai multe cazuri fiind provocate de soțul alcoolic și sărac, sau de infidelitatea femeii...

S-a remarcat că „femeile împreună cu copiii și bătrânii (mai ales bătrânele) reprezintă, datorită caracteristicilor lor bio-psiho-constituționale și comportamentale, categorii de persoane cu un grad ridicat de vulnerabilitate victimală. Prin tradiție, imaginea femeii în raport cu bărbatul a fost, în general, devalorizată, indiferent de vârsta sau statutul ei (ca soră, fiică, soție, mamă, bunică), capul familiei fiind totdeauna bărbatul...”⁵.

Referindu-ne în concret la *victimizarea femeii în familie*, vom puncta câteva complexe resimțite de femeie, cu efecte psiho-comportamentale dintre cele mai dezastruoase asupra vieții acesteia.

Sentimentul de *neputință în fața violenței* are ca efect pierderea puterii de decizie și a discernământului ca posibilitate de deosebire a binelui de rău, trăind forma unei dezorientări.

Victimizarea femeii în familie degenează în *lipsa respectului de sine*, fapt ce atrage obsesia complexelor de inferioritate, femeia ignorându-și calitățile și talentele, manifestând o părere proastă despre sine, conformă părerii agresorului.

Femeia victimizată *nu conștientizează anormalitatea situației* și, ca urmare, *acceptă orice din partea agresorului, ca pe un dat firesc*.

Femeia victimizată *trăiește sentimentul de frică*. Acesta fiind dominant, ea devine *timidă, reținută, speriată, în așteptarea viitoarei bătăi...*

Nu numai frica este dominantă în sufletul femeii victimizate, ci mai mult decât atât, *transformarea reacției de frică în reacție de furie, dar nu furia ca forță de a depăși teama, ci furia neputincioasă, care mocnește și enervează steril, manifestată ca lipsă de reacție, pentru a nu-l înfuria mai tare pe agresor*. Menținând această teamă morbidă, la un moment dat femeia nu o mai poate stăpâni, și nu se mai poate controla nici pe sine, răbufnind în disperarea ce duce la crimă sau sinucidere...

Sentimentul vinovăției sau al autoculpabilizării este consecința unei concepții sociale greșit înțeleasă, care consideră că doar „femeile sunt rele”; sunt bătute fiindcă ele însele acceptă să fie bătute. Este adevărat că acest sentiment al *autoculpabilizării, determinat de prejudecata că „femeile sunt rele și trebuie bătute...”*, poate fi eliminat din suflet printr-un lucid examen al conștiinței, în care să fie analizate obiectiv propriile atitudini și situații, până

ce conștientizează că s-a comis o fărâdelege, și astfel s-a săvârșit un act de nedreptate, pe care ea are obligația morală să-l îndrepte, sau cel puțin să nu-l tolereze, dar până la urmă lucrurile rămân confuze...⁶

De reținut este faptul că în apărarea femeii victimizate se pronunță atât *constituția țării*, cât și *codul penal*. Astfel, constituția specifică faptul că „dreptul la viață, precum și dreptul la integritatea fizică și psihică ale persoanei sunt garantate. Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman” (art. 22). În același sens se precizează că „libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile” (art. 23). Pe de altă parte, codul penal român definește cinci niveluri ale actelor de violență: lovituri și alte violențe; vătămare corporală; vătămare corporală din culpă; vătămare corporală gravă; lovituri cauzatoare de moarte. Sentințele variază în funcție de nivelul rănirii, care este definit de numărul de zile de tratament medical necesare. Pedeapsa maximă este de 10 ani închisoare pentru lovituri cauzatoare de moarte.

Dar procedurile prin care trebuie să treacă o victimă pentru a ajunge la condamnarea agresorului sunt destul de anevoioase în România, încât descurajează victima să ajungă cu plângerea sa în fața tribunalului.

Privind victimizările domestice, este adevărat că adoptându-se legea divorțului, prin acordul părților, s-a creat o mai mare libertate femeii de a scăpa de violența din familie. Dar, chiar și atunci când este obținut divorțul, pentru multe victime, violența nu încetează. Multe femei, neavând unde merge după divorț, se văd nevoite să revină la vechea locuință, împreună cu agresorul lor, și astfel își face apariția recrudescența aceleiași victimizări... Pe de altă parte, o victimă a violenței domestice poate obține un ordin de „pază” față de agresorul lor, dar un astfel de ordin poate fi obținut doar în cadrul procedurii de divorț⁷.

Până aici ne-am referit în mod special la victimizarea femeii în familie. Pentru a face însă o judecată imparțială, „*audiatur et altera pars*”... Dacă femeile sunt victimizate prin puterea masculină, la fel și *bărbații pot cădea victime*, nu forței abuzive, ci agresiunii afective, subtilă și perfidă, a femeii, care, urmărind diferite interese egoiste, își exercită instinctul de dominație sentimentală și sexuală. Intrând ca o „felină” blândă și plină de tandrețe în inima bărbatului pe care, dominându-l afectiv, îl folosește până la atingerea scopului propus, apoi se retrage inteligent și subtil, privindu-și victorioasă și fără milă „victimă” părăsită, lăsând-o însingurată și dezorientată, de multe ori în situații tragice, istovită de boală, neputință sau bătrânețe.

Pentru abilitatea spiritului lor de dominație afectivă, femeile sunt adesea folosite chiar și în comunicarea politică și diplomatică, și nu fără succes, fiindcă au „puterea” de a pătrunde în tainele sufletului, spre a-l cuceri și pentru a obține ce doresc... Cazul lui Samson și Dalila din Biblie este doar unul din mulțimea celor pe care le-a consemnat istoria. El a devenit însă celebru și a

fost immortalizat în pictură, teatru și muzică, precum opera lui Saint-Saens, sau în poezie. Mihai Eminescu, bunăoară, face referire la el în „Scrisoarea a V-a”:

„Biblia ne povestește de Samson, cum că muierea, Când dormea, tăindu-i părul, i-a luat toată puterea

De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii, Ca dovadă de ce suflet stă în piepții unei rochii...”

De aici și „morală” sugerată de poet:

„Când cochetă de-al tău umăr ți se reazimă copila, Dac-ai inimă și minte, te gândește la Dalila...”

Și tot același final al poeziei, ca un avertisment al prevederii:

„Când vezi piatra ce nu simte nici durerea și nici mila – De ai inimă și minte – feri în lături, e Dalila!”

Dar toate aceste forme ale victimizării domestice, atât prin forță, cât și prin afecțiune perfidă, rămân realități dure, cu finalitate tragică. Ele nu au nimic comun cu spiritul unei familii cu adevărat creștine, fiindcă îi compromit autenticul... Cei ce sunt ispitiți să cadă în plasa lor diabolică, și-au pierdut însăși calitatea morală de fii ai împărăției lui Dumnezeu, în care au intrat prin Botez și au întemeiat familia prin Taina Sfintei Cununii.

Potrivit învățăturii Evangheliei lui Hristos, se cuvine ca „bărbații să-și iubească femeile lor ca și trupurile lor. Cel ce își iubește femeia, pe sine se iubește. Căci nimeni nu și-a urât vreodată trupul, ci îl hrănește și-l încălzește, precum și Hristos Biserica” (*Efesenii* 5, 28-29). Astfel, bărbaților li se cere să „trăiască înțelepțește cu femeile lor, fiind făpturi mai slabe, și dându-le cinste ca unor împreună moștenitoare ale vieții harului” (*I Petru* 3, 7). La fel și femeile sunt îndemnate să ducă o viață „curată și plină de sfilă”, accentuând nu podoaba „cea din afară... ci omul cel tainic al inimii, în nesticăcioasa podoabă a duhului blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu” (*I Petru* 3, 2-4).

Într-un prea frumos poem de nuntă oferit binecunoscutei Olimpiada din Constantinopol, Sfântul Grigorie de Nazianz îi arată cum poate și trebuie să aducă mângâiere și alinare soțului său aflat în luptă cu valurile vieții. Ea îi va oferi totdeauna blândețea sufletului, spre a-i liniști inima, întocmai cum este împlânzit un leu... Oferindu-i un suflet senin, vor împărtăși împreună atât bucuriile, cât și necazurile. Mai convingătoare sunt însă cuvintele poetului:

„... Femeie fiind, nu te împinge spre înfumurare bărbătească.

Nu-ți afirma peste tot neamul nobil, nici nu te trufi cu eleganța veșmintelor, nici cu înțelepciunea: căci înțelepciunea stă în a te supune așezămintelor conjugale.

Căci legătura căsătoriei pune în comun între cei doi toate. Lasă de la tine atunci când soțul tău fierbe, ajută-l când e chinuit și suferă cu vorbe dulci și îndemnurile cele mai bune

Căci nici cel ce hrănește lei nu domolește cu forța furia fiarei, când răsuflarea ei fierbe și răcnește, ci o îmblânzește mângâind-o cu mâinile și cu cuvinte blânde...

Să ai în comun cu el toate bucuriile și durerile comune și grijile, fiindcă acest lucru sporește casa...

Suferă măcar puțin împreună cu el când se necăjește, căci durerea prietenilor e un leac plăcut al suferinței. După care însă, având un chip vesel, risipește îngrijorările inimii lui.

Căci pentru bărbatul întristat limanul cel mai bun e soția”⁸.

Din cele mai sus tratate rezultă că morala creștină stabilește elementele de bază ale familiei, pe măsură să împlinească și să desăvârșească personalitatea umană ce se definește ființial ca intenționalitate spre comuniune și aspirație spre valori... Astfel, „bărbatul e capul familiei; femeia e strălucirea – sârbătoarea bărbatului... Bărbatul e chemare, rațiune, cunoaștere, putere, reflexiune, creație; femeia e răspuns, inimă, iubire, dăruire, spontaneitate, procreație, posibilitate de inspirație și de revelare a puterii lui”⁹.

În același timp, familia creștină împlinește scopul vieții omenești pe pământ, precum și destinul existențial al omului, în sensul că „bărbatul dorește prin femeie o continuare a sa, a operei sale, pentru a înfrânge fizic moartea; femeia dorește să poarte, să nască fructul trupului său cu iubire și devotament”¹⁰.

În concluzie se impune întrebarea legitimă: societatea postmodernistă în care trăim mai are nevoie de familie?... Dacă răspunsul este afirmativ, atunci familia creștină autentică rămâne un model veșnic actual.

Note

1 Arhid. prof. dr. Ioan N. Floca, *Drept canonic ortodox*, vol. II, București, 1990, p.67-68.

2 Adrian Thatcher, *Descătușarea sexului*, trad. Mariana Grancea, București, 1995, p. 174.

3 *PSB* 1/1979, p. 186.

4 Omilia 20 la Efeseni, *PG* 62, 143.

5 Doina Gâdei, *Victimizarea femeii în România în perioada de tranziție*, Craiova, 2003, p. 36.

6 *Ibidem*, p. 322.

7 *Ibidem*, p. 313-316.

8 Sfântul Grigorie de Nazianz, *Poem-îndemn către Olimpiada*, Migne *PG* 37, 1542- 1551, trad. diacon. Ioan Ică jr., publicat în vol. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvioasa Olimpiada diaconița: o viață, o prietenie, o corespondență*, Editura Deisis, Sibiu, 1997, p. 85-86.

9 Pr. Constantin Galeriu, *Taina nunții*, în rev. „Studii Teologice”, nr. 7-8/1960, p.489.

10 O. Piper, *L’Evangile et la vie sexuelle*, Paris, 1955, p. 33.